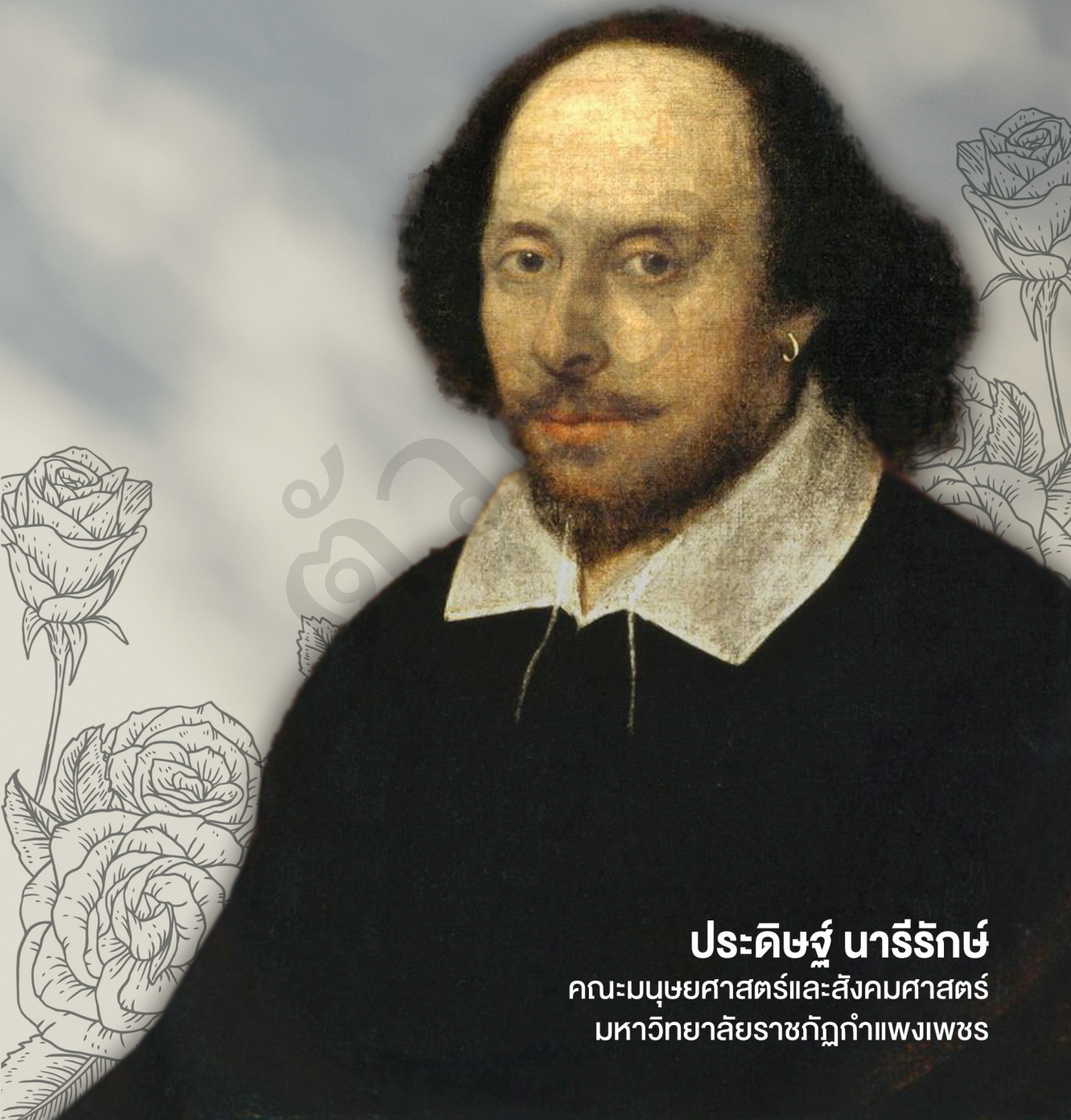

มองธรรมะผ่านงานละคร วิลเลียม เชกสเปียร์

ประติษฐ์ นารีรักษ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“มองธรรมะ ผ่านงานละคร วิลเลียม เชกสเปียร์”

ประติษฐ์ นารีรักษ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

คำนำ

หนังสือเล่มนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำหลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนา มาวิเคราะห์เนื้อหาและพฤติกรรมของตัวละคร ในบทละครที่ประพันธ์โดย วิลเลียม เชกสเปียร์ แม้ว่าในปัจจุบัน ข้อมูลหลักฐานหรือเอกสารต่าง ๆ ที่สามารถสืบค้นได้ จะไม่มีแหล่งข้อมูลใดยืนยันว่าเชกสเปียร์ ได้มีโอกาสศึกษาธรรมะในพระพุทธศาสนา เนื่องจากในช่วงเวลาที่เชกสเปียร์มีชีวิตอยู่นั้น ศาสนาคริสต์ได้มีบทบาทและมีความสำคัญมากในประเทศอังกฤษ แต่กระนั้นก็ตาม ผู้เขียนมีเจตจำนงที่จะนำหลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนา มาวิเคราะห์เนื้อหาบทละครของเชกสเปียร์ เพื่อให้เป็นอีกหนึ่งมิติของการเสพงานละครของเชกสเปียร์

ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะทำให้ผู้อ่านได้ดื่มด่ำกับอรรถรส ของบทละครที่ประพันธ์โดยเชกสเปียร์ ในอีกรูปแบบที่แตกต่างออกไป และได้เรียนรู้ หลักธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาควบคู่กันไปด้วย โดยผู้อ่านอาจนำไปประยุกต์ ใช้ในชีวิตประจำวัน เปรียบเช่นคำภีษิตโบราณที่ว่า “ดูหนังดูละครแล้วย้อนดูตัวเอง” หรือนำคติสอนใจที่ได้ค้นพบจากงานละครนี้ ไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นได้ตระหนักรู้ และ ในโอกาสนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณบิดามารดา ครูบาอาจารย์ กัลยาณมิตรทั้งหลาย ที่ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจในการเขียนหนังสือเล่มนี้จนบรรลุผลสำเร็จ

ประดิษฐ์ นารีรักษ์

2567

สารบัญ

คำนิยาม	III
คำนำ	IV
สารบัญ	V
บทที่ 1 สังเขป วิลเลียม เชกสเปียร์และพระพุทธรศาสนา	1
บทที่ 2 ว่าด้วยเรื่องเมตตากฤณาในเรื่อง Romeo and Juliet	13
บทที่ 3 ว่าด้วยเรื่องการให้อภัยในเรื่อง The Tempest	33
บทที่ 4 ว่าด้วยเรื่องโทษแห่งอคติในเรื่อง King Lear	51
บทที่ 5 ว่าด้วยเรื่องโทษแห่งความอิจฉาในเรื่อง Othello	75
บทที่ 6 ว่าด้วยเรื่องมิตรแท้ในเรื่อง The Merchant of Venice	95
บทที่ 7 โทษของความพยายามในเรื่อง Hamlet	113
บทที่ 8 โทษของความโลภในเรื่อง Macbeth	139
บทที่ 9 สวรรค์ธรรมคำคม	163
บรรณานุกรม	181
ดัชนี	183

บทที่ 1

สังเขป วิลเลียม เชกสเปียร์ และพระพุทธรศาสนา

เกริ่นนำ

วิลเลียม เชกสเปียร์ เป็นนักกวีและนักประพันธ์งานละครชาวอังกฤษที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในนักประพันธ์เอกของโลก นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ล้วนได้ศึกษาชีวประวัติและผลงานของวิลเลียม เชกสเปียร์ ที่ได้บรรจุไว้ในหลักสูตรการศึกษา

ผลงานต่าง ๆ ที่ วิลเลียม เชกสเปียร์ ได้ประพันธ์ขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นนักสันตนาการที่หาตัวจับยากและเป็นนักประพันธ์เอกที่ชาวโลกต้องจดจำตัวละครที่สรรสร้างในงานละครของเชกสเปียร์ ล้วนแต่เป็นตัวละครอมตะ กล่าวคือเมื่อหยิบงานละครของเชกสเปียร์ขึ้นมาอ่านคราใด ผู้อ่านจะเข้าถึงอารมณ์ของตัวละครที่สะท้อนผ่านบทละครเรื่องนั้น ๆ ทุกครั้ง

อนึ่ง หากนำหลักธรรมทางพระพุทธรศาสนาซึ่งเป็นหลักธรรมพื้นฐานทั่วไปที่ทุกคนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำรงชีวิตมาองผ่านงานละครของเชกสเปียร์ จะเป็นการเพิ่มอรรถรสและสร้างสีสันในการเข้าถึงงานละครในมุมมองแบบใหม่ได้

ในบทนี้จึงเป็นการนำเสนอประวัติและผลงานแบบย่อของ วิลเลียม เชกสเปียร์ และประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนาแบบสังเขปเท่านั้น เพื่อเป็นพื้นฐานในการอ่านงานละครของเชกสเปียร์ ผ่านมุมมองของพระพุทธศาสนาในบทอื่น ๆ

สังเขปเชกสเปียร์

วิลเลียม เชกสเปียร์ เกิดในเมืองสแตรทฟอร์ด อะพอนเอวอน (Stratford-upon-Avon) ไม่ทราบแน่ชัดว่าเกิดวันที่เท่าไร แต่มีปรากฏในบันทึก baptisma หรือ พิธีศีลล้างบาป ซึ่งเป็นพิธีศักดิ์สิทธิ์ในศาสนาคริสต์ ที่ทำขึ้นเพื่อรับเข้าเป็นสมาชิกใหม่ โดยตรงกับวันที่ 26 เมษายน ค.ศ. 1564 ตามธรรมเนียมปฏิบัติแล้วพิธีนี้จะทำขึ้นภายในสองหรือสามวันหลังจากวันที่เกิด ฉะนั้น วิลเลียม เชกสเปียร์ น่าจะเกิดวันที่ 23 เมษายน ค.ศ. 1564

บิดาของเชกสเปียร์มีนามว่า จอห์น เชกสเปียร์ (John Shakespeare) มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่สนิตเตอร์ฟิลด์ (Snitterfield) มีอาชีพเป็นช่างทำถุงมือและค้าขายเล็กน้อย ต่อมาได้แต่งงานกับแมรี (Mary) ลูกสาวคนสุดท้ายของท่านโรเบิร์ต อาร์เดน (Robert Arden) ซึ่งเป็นอดีตขุนนางเก่าแก่ของอังกฤษที่มีฐานะร่ำรวยในขณะนั้น หลังจากท่านโรเบิร์ต อาร์เดนได้เสียชีวิตลง แมรีจึงมีสิทธิ์ในการรับมรดกมหาศาลที่พ่อของตนมอบให้

ชีวิตครอบครัวช่วงหลังการแต่งงานของ จอห์น เชกสเปียร์ รุ่งเรืองเป็นอย่างมาก ทั้งด้านธุรกิจ ชื่อเสียงและเงินทอง อีกทั้งยังเป็นที่รู้จักและเป็นที่นับถือของคนในสังคม ต่อมา จอห์น เชกสเปียร์ และภรรยาได้สิทธิ์ซื้อบ้านสองหลัง ซึ่งตั้งอยู่ในกรีนฮิลล์สตรีท (Greenhill Street) และเฮนลีย์สตรีท (Henley Street) ซึ่งบ้านที่อยู่ในเฮนลีย์สตรีท สันนิษฐานว่าเป็นสถานที่เกิดของ วิลเลียม เชกสเปียร์

ชีวิตวัยเยาว์และการศึกษา

เชกสเปียร์ เป็นบุตรคนที่สามของครอบครัว และเป็นลูกชายคนโตของครอบครัว เพราะมีพี่สาวสองคน คือ โจน (Joan) และมาร์กาเร็ท (Margaret) แต่ทั้งสองได้เสียชีวิตตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้เชกสเปียร์เติบโตในฐานะพี่ใหญ่ของครอบครัว มีน้องชายสามคน คือ กิลเบิร์ต (Gilbert) ริชาร์ด (Richard) และ เอ็ดมันด์ (Edmund) และมีน้องสาวอีก 2 คน คือ แอน (Anne) และโจน (Joan) ซึ่งมีชื่อเดียวกับพี่สาวที่เสียชีวิตไป และทั้งสองก็ได้เสียชีวิตตอนอายุ 7 ขวบ

ช่วงอายุประมาณ 7 ขวบ เชกสเปียร์ได้เข้าศึกษาที่โรงเรียนสเตรทฟอร์ดแกรมม่า สคูล (Stratford Grammar school) ซึ่งเป็นโรงเรียนเก่าแก่ที่สร้างขึ้นมากกว่าร้อยปีก่อนที่เชกสเปียร์จะเกิด ครูที่ร่วมจัดการเรียนการสอนล้วนแต่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด (Oxford University) ชีวิตในวัยเรียน เชกสเปียร์ต้องออกเดินทางจากบ้านตนเองตั้งแต่เช้าตรู่เพื่อไปโรงเรียน และกลับบ้านในช่วงเย็น เหมือนกับเด็กนักเรียนทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในอดีตหรือปัจจุบัน ชีวิตในวัยเรียนระดับประถมศึกษาคงไม่แตกต่างกันมาก โรงเรียนแห่งนี้ได้แบ่งการเรียนการสอนออกเป็น 2 ภาคเรียน คือ ช่วงภาคเรียนในฤดูร้อน และช่วงภาคเรียนในฤดูหนาว (Harbage, 1969)

กล่าวกันว่า เชกสเปียร์น่าจะได้รับการฝึกฝนด้านการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ ภาษาละติน และภาษากรีกจากโรงเรียนแห่งนี้ แม้ว่าภาษาอังกฤษจะเป็นภาษาหลักที่เชกสเปียร์จะต้องเรียนก็ตาม แต่ภาษาละตินและภาษากรีกถือเป็นภาษาที่จะต้องเรียนรู้ควบคู่ไปด้วย ดังนั้นผลงานของนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง เช่น เซเนกา (Seneca), จิเซโร (Cicero), โอวิด (Ovid), เวอร์จิล (Virgil) และ โฮเรซ (Horace) เชกสเปียร์อาจได้รับการเรียนรู้จากครูที่นำบทละครที่เป็นภาษาละตินมาใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอน อนึ่ง เชกสเปียร์อาจจะมีโอกาสได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ ธรรมชาติศาสตร์ วาทยศิลป์ และงานเขียนอื่น ๆ ที่ร่วมสมัยจากโรงเรียนแห่งนี้ด้วยเช่นกัน (Hyland, 1996)

จึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมเชกสเปียร์จึงเข้าใจและรู้ทั้งภาษาลาตินและภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี แม้ว่าเขาจะได้รับการศึกษาไม่มากนักเหมือนนักประพันธ์หลาย ๆ คน เพราะเหตุจำเป็น เนื่องจากครอบครัวมีปัญหาด้านการเงิน บิดาต้องสูญเสียทรัพย์สินและที่ดินสินมากมาย จากครอบครัวที่เคยร่ำรวยและสุขสบาย มีเงินทองใช้ มีผู้คนนับหน้าถือตามากมายในสังคม สุดท้ายชีวิตได้พลิกผัน เชกสเปียร์จึงจำเป็นต้องหยุดเรียนเพื่อออกมาช่วยบิดาและมารดาทำงาน เพื่อช่วยพยุงสถานะทางครอบครัวให้ดำเนินต่อไปได้

การแต่งงานและครอบครัว

ตอนอายุได้ 18 ปี ในเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 1582 เชกสเปียร์ ได้แต่งงานกับแอนน์ แฮททาเวย์ (Anne Hathaway) บุตรสาวของชาวไร่ท้องถิ่นคนหนึ่ง เธอเป็นชาวบ้านช็อตเทอรี (Shottery) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของเมืองสแตรทฟอร์ด แอนน์มีอายุมากกว่าเชกสเปียร์ประมาณ 8 ปี ซึ่งในตอนแต่งงานเธอได้ตั้งครรภ์แล้วประมาณ 3 เดือน

ในช่วง 6 เดือนต่อมา แอนน์ได้คลอดบุตรสาวคนแรกให้กับเชกสเปียร์ มีนามว่า ซูซานนา (Susanna) และอีก 3 ปีต่อมา คือ ในปี ค.ศ.1585 แอนน์ได้คลอดบุตรฝาแฝดชายหญิง ผู้ชายชื่อว่า แฮมเน็ต (Hamnet) ส่วนผู้หญิงชื่อว่า จูดิธ (Judith)

วันที่ 11 สิงหาคม ค.ศ. 1596 แฮมเน็ต (Hamnet) บุตรชายฝาแฝดของเชกสเปียร์ ที่มีอายุเพียง 11 ปี ได้เสียชีวิตโดยไม่ทราบสาเหตุ และในขณะนั้นเชกสเปียร์ได้ทิ้งครอบครัวของตนเองไว้ที่สแตรทฟอร์ด โดยไม่อาจทราบได้ว่าเชกสเปียร์ได้มีโอกาสไปร่วมไว้อาลัยในงานฝังศพของบุตรชายของตนเองหรือไม่

ก่อนที่เชกสเปียร์จะทิ้งครอบครัวและเดินทางไปตามหาฝันของตนเองในกรุงลอนดอนนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานยืนยันแน่ชัดว่าเชกสเปียร์ได้ประกอบอาชีพอะไรเพื่อค้ำจุนครอบครัวของตน บ้างก็ว่าทำการค้าเล็ก ๆ บ้างก็ว่าประกอบอาชีพอื่น ๆ เช่น พ่อค้าเนื้อสัตว์ นักกฎหมาย นักปฐุยา ครู หรือแม้แต่กะลาสี (Hyland, 1996)

ส่วนสาเหตุแท้จริงที่เชกสเปียร์ทิ้งครอบครัวไปอยู่กรุงลอนดอน ในขณะนั้น ยังไม่ทราบแน่ชัด มีเพียงหลักฐานที่กล่าวขานต่อ ๆ กันมาว่า เชกสเปียร์ถูกจับได้ว่า ไปขโมยวางของของท่านเซอร์ โทมัส ลูซี่ (Sir Thomas Lucy) จึงหลบหนีไปเพื่อ หลีกหนีความผิด บ้างก็ว่าเชกสเปียร์หนีไปกับกลุ่มนักแสดงละครที่เดินทางมา ทำการแสดงที่เมืองสแตรทฟอร์ด พอสบโอกาสจึงหนีตามกลุ่มนักแสดงเหล่านั้นไป เพื่อแสวงหาโอกาสและความก้าวหน้าของตนเองในเมืองใหญ่ (Alexander, 1979)

บทบาทนักประพันธ์

ตลอดระยะเวลาที่เชกสเปียร์อาศัยอยู่ในกรุงลอนดอน ถือว่าเป็นช่วงจังหวะ ที่ดีของชีวิตในการเป็นนักประพันธ์ แต่ในช่วงเริ่มต้น ไม่มีหลักฐานยืนยันได้ชัดเจนว่า เชกสเปียร์ทำงานในหน้าที่อะไรที่โรงละคร อาจจะทำงานในตำแหน่งทั่วไปที่ไม่มีความ สำคัญอะไรมากนัก และโรงละครที่รับเชกสเปียร์เข้าทำงานนั้นมีชื่อว่า เดอะเคอร์ เทน (The Curtain) ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอชอร์ดิทช์ (Shoreditch) ฝั่งตะวันออกของ ลอนดอน ในสมัยนั้นถือว่าเป็นศูนย์กลางความบันเทิงที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก

ในเวลาต่อมา เชกสเปียร์ได้รับโอกาสให้เป็นนักแสดงในคณะแสดงละคร ซึ่งอาจจะยังไม่โดดเด่นมากนัก แต่ด้วยความเป็นคนที่ใฝ่รู้และรู้จักสังเกตจึงทำให้ เชกสเปียร์ปรับตัวเข้ากับคนในสังคมเมืองใหญ่ได้ดี และพยายามพัฒนาตนเองให้ ก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ จนกลายเป็นที่รู้จักและเริ่มมีบทบาทที่โดดเด่นมากขึ้น มีบันทึก ระบุว่าในระยะเวลา 10 ปี เชกสเปียร์ได้พัฒนาตนเองโดยมีโอกาสร่วมทำงานกับ นักเขียนบทละคร ช่วยแก้ไขบทละครบ้าง ก่อนที่จะเริ่มฝึกหัดเขียนบทละครด้วยตนเอง (Paul, 1997)

ประมาณปี ค.ศ. 1593 เชกสเปียร์ประสบความสำเร็จอย่างมากในการเล่น ละครและการเป็นนักประพันธ์ โดยมีท่านเอิร์ลที่สามแห่งเซาท์แธมตัน (the Third Earl of Southampton) นามว่าเฮนรี รอยเธสลีย์ (Henry Wriothesley) ขุนนาง ผู้มีค้ำในรัชสมัยของสมเด็จพระราชินีนาถเอลิซาเบธที่ 1 (Queen Elizabeth 1) เป็นผู้ให้ความอุปถัมภ์

Venus and Adonis บทกวีซึ่งมีความยาว 1,194 บรรทัด มีสัมผัส a b a b c c ในแต่ละบท (stanza) ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความสำเร็จในการเป็นนักประพันธ์ของเชกสเปียร์ ซึ่งเป็นบทกวีที่เชกสเปียร์ได้แต่งมอบให้กับท่านเอิร์ลที่สามแห่งเซาท์แธมตันนั่นเอง และในปีต่อมา เชกสเปียร์ได้แต่งบทกวีอีกเรื่องคือ *The Rape of Lucrece* ซึ่งมีทั้งหมด 1,855 บรรทัด แต่ละบทมี 7 บรรทัด มีสัมผัส a b a b b c c หรือที่เรียกว่า rhyme royal และได้อุทิศบทกวีนี้ให้กับท่านเอิร์ลเช่นเดิม ทำให้เชกสเปียร์ได้รับเงินสนับสนุนจากท่านเอิร์ลหลายพันปอนด์เลยทีเดียว

ด้วยผลงานที่เป็นที่นิยมและโด่งดังของเชกสเปียร์ ทำให้เงินทองเริ่มไหลมาเทมา สร้างความมั่งคั่งร่ำรวยให้กับเชกสเปียร์เป็นอย่างมาก แต่เขาไม่ได้ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยแต่อย่างใด กลับนำเงินที่ได้ไปลงทุนต่อยอดอย่างชาญฉลาดเกี่ยวกับการแสดงละคร และเป็นหุ้นส่วนในคณะละครของ ลอร์ดเซเบอร์เลน (Lord Chamberlain's Men) ซึ่งดูแลกิจการและจัดการแสดงละครในโรงละครสองแห่ง คือ โรงละครเดอะโกลบ (the Globe) และโรงละครเดอะแบล็คไฟรเออร์ส (the Blackfriars) ส่งผลให้ชีวิตของเชกสเปียร์มั่งคั่งมากขึ้น งานละครที่เขาได้สร้างสรรค์ขึ้นได้ถูกนำมาแสดงต่อยอดความร่ำรวย โดยกลุ่มนักแสดงของเขาเอง ด้วยความเพียรพยายามทำให้ภายในระยะเวลา 10 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงลอนดอน เชกสเปียร์กลายเป็นหนึ่งในบรรดานักแสดงและนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียงมากในสมัยนั้น (Paul, 1997)

ผลงานละครและบทกวี

เชกสเปียร์ ได้ประพันธ์งานละครทั้งหมด 36 เรื่อง มีบทละครหลายเรื่องที่ได้รับการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งภาษาไทย เช่น เวนิสวานิช (*The Merchant of Venice*) ตามใจท่าน (*As You Like it*) โรมิโอและจูเลียต (*Romeo and Juliet*) ทั้งสามเรื่องที่ถูกนำมาทรงแปลโดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 เรื่องจูเลียต ซีซาร์ (*Juliet Ceasar*) แปลโดยทวีปวรติลภ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ประจำปี พ.ศ. 2538) และเรื่องฝัน ณ คั่นกลางฤดูร้อน (*A Midsummer Night's Dream*) แปลโดยดุซงุมิมาลา และเรื่องเดียวกันนี้ยังที่ได้รับการแปลโดย รศ.นพมาส แวหงส์ ซึ่งตั้งชื่อเรื่องว่าราตรีนิมิตกลางคิมหันต์ หรือ ฝันในคั่นกลางฤดูร้อน (Nareerak, 2020)

ผลงานของเชกสเปียร์สามารถแบ่งออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. งานละครในยุคต้น ประกอบด้วย *The Two Gentlemen of Verona*, *Henry VI: Part I*, *Henry VI: Part II*, *Henry VI: Part III*, *Titus Andronicus*, *The Taming of the Shrew*, *The Comedy of Errors*, *Love's Labour's Lost*, *Romeo and Juliet*

2. งานละครแนวประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย *Richard III*, *Richard II*, *King John*, *Henry IV, Part I*, *Henry IV, Part II*, *Henry V*

3. งานละครประเภทตลกขบขัน ประกอบด้วย *A Midsummer Night's Dream*, *The Merchant of Venice*, *The Merry Wives of Windsor*, *Much Ado about Nothing*, *As You Like It*, *Twelfth Night*, *Troilus and Cressida*, *Measure for Measure*, *All's well that Ends Well*

4. บทละครเกี่ยวกับโรมัน ประกอบด้วย *Julius Caesar*, *Antony and Cleopatra*, *Coriolanus*

5. บทละครเกี่ยวกับโศกนาฏกรรม ประกอบด้วย *Hamlet*, *Othello*, *Timon of Athens*, *King Lear*, *Macbeth*,

6. บทละครในช่วงสุดท้ายหรือบางครั้งเรียกว่าบทละครแนวโรแมนติก ประกอบด้วย *Pericles*, *Prince of Tyre*, *The Winter's Tale*, *Cymbeline*, *The Tempest*

ในการแบ่งประเภทงานละครของเชกสเปียร์ อาจมีการแบ่งที่แตกต่างกัน เช่น จอน เฮมิงส์ (John Heminges) และ เฮนรี คอนเดลล์ (Henry Condell) ได้แบ่งประเภทงานละครของเชกสเปียร์ใน First Folio เป็น 3 ประเภทคือ สุขนาฏกรรม (Comedy) ประวัติศาสตร์ (History) และ โศกนาฏกรรม (Tragedy) บางครั้งเพื่อให้ง่ายต่อการแยกแยะและอธิบายเกี่ยวกับประเภทงานละคร อาจแบ่งได้ 4 ประเภทคือ สุขนาฏกรรม (Comedy) ประวัติศาสตร์ (History) โศกนาฏกรรม (Tragedy) และ โรแมนติก (Romance)

สังเขป พระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนา หรือ ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่เกิดขึ้นในประเทศอินเดีย และเนปาลมากกว่า 2,500 ปี เป็นศาสนาที่มีพระพุทธเจ้าเป็นศาสดา ซึ่งพระองค์มีพระนามเดิมว่าเจ้าชายสิทธัตถะ เป็นพระโอรสของพระเจ้าสุทโธทนะและพระนางสิริมหามายา ปกครองเมืองกบิลพัสดุ์ เมืองหลวงของแคว้นสัถกยะ ปัจจุบันตั้งอยู่ในเขตประเทศเนปาลและติดชายแดนตอนเหนือของประเทศอินเดีย

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะมีพระชนมายุได้ 16 พรรษา ได้อภิเษกสมรสกับพระนางยโสธรา หรือพระนางพิมพา เจ้าหญิงผู้ส่งางามแห่งเมืองเทวทหะ ซึ่งเป็นเมืองหลวงของแคว้นโกลิยะ ห่างจากเมืองกบิลพัสดุ์ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 22 กิโลเมตร

หลังจากอภิเษกสมรสได้ 13 ปี ขณะนั้นเจ้าชายสิทธัตถะทรงพระชนมายุได้ 29 พรรษา ทรงมีโอรสพระนามว่า “พระราหุล”

ในคืนวันเดียวกับวันที่ประสูติพระราหุล เจ้าชายสิทธัตถะได้ตัดสินใจสละทิ้งความสะดวกสบายทุกประการ รวมทั้งบุตรและภรรยาผู้เป็นที่รักยิ่ง โดยการออกผนวชเพื่อแสวงหาโมกขธรรมอันเป็นทางดับทุกข์ให้กับสรรพสัตว์ทั้งหลาย

หลังจากออกผนวช พระองค์ได้มุ่งหน้าเดินทางไปที่แคว้นมคธ เพื่อศึกษาหาความรู้กับอาจารย์ผู้มีชื่อเสียงใน 2 สำนัก คือสำนักอาฬารดาบส กาลามโคตร และสำนักกฤทกดาบส รามบุตร เมื่อพระองค์ได้ศึกษากับอาจารย์ทั้ง 2 ท่าน แล้วทรงเห็นว่าไม่ใช่หนทางพ้นทุกข์ พระองค์จึงขอลาเพื่อแสวงหาแนวทางด้วยตัวพระองค์เอง

จากนั้นพระองค์ได้เดินทางไปที่แม่น้ำเนรัญชรา ตำบลอุรุเวลาเสนานิคม เพื่อฝึกปฏิบัติและหาหนทางพ้นทุกข์โดยทรงบำเพ็ญทุกรกิริยา ด้วยการอดอาหารบ้าง กลั้นลมหายใจบ้าง รวมทั้งการขบฟัน ซึ่งพระองค์ทรงปฏิบัติอย่างอุกฤษฏ์เช่นนี้เป็นเวลา 6 ปี

เมื่อทรงเห็นว่าการฝึกปฏิบัติด้วยวิธีเหล่านี้ไม่ใช่หนทางนำไปสู่การพ้นทุกข์ และสรุปว่าการปฏิบัติเช่นนี้มันตึงเกินไปไม่ใช่ทางสายกลาง พระองค์จึงเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยาโดยการกลับมาฉันอาหารเช่นเดิม ทำให้เหล่าปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 คือ โกณฑัญญะ วัปปะ ภัททิยะ มหานามะ และอัสสชิ ที่คอยปรนนิบัติรับใช้พระองค์

ในขณะที่บำเพ็ญทุกรกิริยา โดยหวังว่าพระองค์จะได้บรรลุธรรมและมาสอนพวกตนบ้าง แต่เมื่อเห็นพระองค์ล้มเลิกการบำเพ็ญทุกรกิริยาจึงพากันเสื่อมศรัทธา และหนีไปที่ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน ตำบลสารนาถ เมืองพาราณสี

วันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ในปีที่พระองค์มีพระชนมายุได้ 35 พรรษา พระองค์ทรงประทับนั่งอยู่ใต้ต้นโพธิ์และทรงอธิษฐานจิตอย่างแน่วแน่ ว่า ถ้าไม่บรรลุธรรมจะไม่ลุกจากที่ประทับนั่งสมาธิโดยเด็ดขาด แม้ว่าร่างกายจะเหลือแต่เส้นเอ็นและกระดูกก็ตาม และในคืนนั้นเองพระองค์ได้ตรัสรู้เป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า รู้แจ้งเห็นจริงด้วยพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ

หลังจากตรัสรู้ พระองค์ทรงระลึกถึงปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 จึงได้เดินทางไปแสดงธรรมและได้อุปสมบทให้กับปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 เป็นพระภิกษุกลุ่มแรกในพระพุทธศาสนา และพระองค์ได้ทรงออกเผยแผ่พระธรรมคำสอนเป็นเวลา 45 พรรษา เมื่อถึงวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 พระองค์ทรงเสด็จดับขันธปรินิพพาน ณ กรุงกุสินารา ขณะที่มีพระชนมายุได้ 80 พรรษา

หลังจากที่พระพุทธองค์ทรงดับขันธปรินิพพาน พระสงฆ์สาวกยังคงช่วยกันออกเผยแผ่ศาสนาในแคว้นต่าง ๆ ของประเทศอินเดียและต่างประเทศ จนกระทั่งพระพุทธศาสนาได้เจริญรุ่งเรืองในทุกทวีปของโลก รวมทั้งประเทศไทย

คัมภีร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา

พระไตรปิฎก คือ พระคัมภีร์ที่สำคัญของพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 3 คัมภีร์ คือ

1. พระวินัยปิฎก ว่าด้วยเรื่องวินัยหรือศีลของพระภิกษุและภิกษุณี
2. พระสุตตันตปิฎก ว่าด้วยเรื่องพระธรรมเทศนาของพระพุทธเจ้าและพระอรหันตสาวกที่ได้แสดงแก่บุคคลต่าง ๆ
3. พระอภิธรรมปิฎก ว่าด้วยเรื่องอภิธรรมเป็นธรรมะขั้นสูง เป็นวิชาการล้วน โดยไม่อิงเหตุการณ์ บุคคลและสถานที่ใด ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง

หลักธรรมสำคัญทางพระพุทธศาสนา

ความสำคัญของหลักธรรมในพระพุทธศาสนา คือ การสั่งสมความดี ละเว้นความชั่ว และการทำจิตใจของตนเองให้บริสุทธิ์ปราศจากกิเลสเครื่องมัวหมองทั้งหลาย โดยหลักธรรมสำคัญที่ชาวพุทธควรศึกษาให้เข้าใจและปฏิบัติตามคือ อริยสัจ 4 ไตรลักษณ์ และเบญจขันธ์

อริยสัจ 4 คือ ความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้ด้วยพระองค์ เป็นหลักปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจปัญหาหรือทุกข์และหนทางการแก้ปัญหาหรือทางดับทุกข์ ประกอบด้วย

1. ทุกข์ คือ ปัญหาหรือความทุกข์
2. สมุทัย คือ เหตุแห่งปัญหาหรือเหตุแห่งทุกข์
3. นิโรธ คือ การแก้ปัญหาหรือการดับทุกข์
4. มรรค คือ แนวทางแก้ปัญหาหรือแนวทางแห่งการดับทุกข์ ซึ่งมีข้อปฏิบัติ 8 ประการ หรือที่เรียกว่า มรรค 8 ประกอบด้วย สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ) สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ) สัมมาวาจา (วาจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (กระทำชอบ) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) และ สัมมาสมาธิ (ตั้งใจมั่น)

ไตรลักษณ์ แปลว่า สามัญญลักษณ์หรือลักษณะ 3 ประการของสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เป็นกฎตายตัว ไม่มีผู้ใดสร้างหรือบันดาล ประกอบด้วย

1. อนิจจตา ความไม่เที่ยง ความไม่ยั่งยืน ความไม่ถาวร สรรพสิ่งมีการเปลี่ยนแปลง
2. ทุกขตา ความเป็นทุกข์ ความทนอยู่ไม่ได้ มีความบกพร่องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง เป็นภาวะที่คงอยู่ในสภาพเดิมไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิต
3. อนัตตา ความไม่มีตัวตน ไม่มีตัวตนที่แท้จริง สรรพสิ่งทั้งหลายเป็นเพียงสิ่งสมมติปราศจากตัวตนที่แท้จริงเป็นไปตามเหตุตามปัจจัย อย่ายึดถือว่าเป็นตัวกู ของกู

ขันธ์ 5 หรือ เบญจขันธ์ คือองค์ประกอบของชีวิตที่ก่อให้เกิดคนหรือสัตว์มี 5 ประการ ประกอบด้วย

“อ่านบทละคร แล้วย้อนมองดูตัวเอง”

“หนังสือเล่มนี้ นอกจากผู้อ่านจะได้รับธรรมะในเนื้อหา
ของบทละครที่ประพันธ์โดย วิลเลียม เชกสเปียร์ แล้ว
ผู้อ่านยังจะได้รับความรู้ในหลักธรรม
ที่แฝงอยู่ในบทละครอีกด้วย”

CHIANG MAI
UNIVERSITY PRESS

ISBN 978-616-398-937-6

